

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДІВНИК

UKRAINIAN DAILY

ОФІЦІЙНИЙ ОРГАН ЗАКОНОДАВЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ

РІК XL. Ч. 118. Джерси Сіті, Н. Дж., субота, 21 травня 1932.

VOL. XL.

No. 118. Jersey City, N. J., Saturday, May 21, 1932.

THREE CENTS

ПОВСТАЛА КОАЛІЦІЯ БАНКІРІВ І ПРОМИСЛОВЦІВ У СПРАВІ УРУХОМЛЕННЯ КАПІТАЛУ

НЬЮ ЙОРК. — Грошей є багато, але по банках. Федерал Різерв Бенк оф Нью Йорк, подає, що він закупив в останніх 12 тижнях державних облігів на суму \$725,000,000, і лустив у рух такі суми, що повинні уможливити позички по банках на загальну суму 7,250,000,000 доларів. Та наслідків цієї операції не видно, бо банки бояться позичати через непевні часи.

Отже й було причиною, що повстала коаліція з 12 найбільших банків і промисловців, котра хоче ухвалити перешкоди при укладанню кредитів і збільшити грошовий оборот. На чолі тої коаліції станув Овен Д. Йонг.

Президент Гувер дав свою згоду на таку коаліцію, яка працюватиме в згоді з "Ріконструкшен Фінанс Корпорейшен".

ЗАРОБИЛИ НА СПЕКУЛЯЦІЇ ЗА ОДИН ТИЖДЕНЬ 5,000,000 ДОЛАРІВ.

ВАШИНГТОН. — При доходженні про спекулятивні оргії на ньюйорській біржі вийшло на яву, що в 1929 р. організувався пуд спекулянтів, до яких належав теж і Джон Дж. Рескбо. Цей пуд заробив за 1 тиждень при спекуляції радіомишерами \$5,000,000. Спекулянти зложили капітал на суму \$12 683,000. І ним спекулювали через різних брокерів, котрі штучно підносили ціни, закупили в часі від 12 до 20 березня 1,493,400 шерів "Радіо Корпорейшен". Саме лише комісове брокерів виносило \$500,000.

ЗАЧИНАЮТЬ ВСЕ ВІД ПОЧАТКУ.

ГОПВЕЛ (Нью Джерсі). — Поліція розпочала наново пошукування бандитів, що викрали і вбили сина Ліндберга. Комісія, яка прибула до Гопвел, приставила драбину до віконця кімнати: де спала дитина; один з детективів поліції до кімнати, а потім вертався з клунком, який нібито означав дитину, і зліз з ним по драбині на землю. Комісія хоче в той спосіб впасти ще на якийсь слід, який може передіти перешкоди, а який може облекшити дальше шукання злочинців.

ЛІНДБЕРГ ПЕРЕЛІТІВ ТОМУ 5 ЛІТ ОКЕАН.

НЬЮ ЙОРК. — Часопис пригадує, що сумуючи за втратою сина Чарльз Ліндберг саме тому п'ять років прилітати літаком до Парижа, перелітавши Атлантичний океан.

ВЗИВАЄ ДО ОСНУВАННЯ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ПАРТІЇ.

НЬЮ ЙОРК. — Д-р Ніколас Ботлер, президент Колумбійського університету, говорив на обіді "Нешенел Індустриел Конференс Борд" про потребу створення третьої партії, бо, на його думку, яка демократична та і республіканська партія вже пережилася.

ІСПИТ ЗА АМЕРИКАНСЬКОГО ГІМНУ.

ВАШИНГТОН. — В Америці загал не знає американського гімну. Посол Фулдер з Арканзасу вніс резолюцію, якою домагається переведення іспитів щодо знання гімну серед усіх федеральних урядовців. Хоча, щоб прийняти вони знали добре гімн співати, написати і відслідковувати з пам'яті.

В резолюції дає 60 днів часу, в якім урядовці повинні добре вивчити гімн. Начальники департаментів мають бути вчителами гімну, а потім і екзаменаторами. Хто не здасть іспиту, цей повинен бути віддалений зі служби.

НАЗІВАЄ ГУВЕРА "МОДЕРНИМ ІРОДОМ".

ФІЛАДЕЛФІЯ. — Зчинявся великий шум на вчут в "Конвеншен Гол", коли один з бесідників, критикуючи президента Гувера за провокацію в ратуванню безробітних, назвав його "модерним іродом".

На вчут було кілька тисяч делегатів, котрі прибули на наради "Нешенел Конференс оф Сошел Ворк".

ТРЕБА ПОПИРАТИ ЛІДЕРА.

НЬЮ ЙОРК. — Нютон Д. Бейкер у промові до 750 адвокатів підтверчує, що вихід з тяжких часів неможливий, коли наріз не стоїть за своїм лідером. Таким лідером являється згідно з конституцією президент держави. Бейкер зазначив, що треба слухати лідера навіть тоді, коли той лідер не видається нам бути досконалим.

ЗА ЕКОНОМІЧНЕ ЗОРГАНІЗУВАННЯ МУРІНІВ.

ВАШИНГТОН. — Джордж Шуйлер, муринський редактор з Нью Йорку, говорив на річній конференції "Нешенел Асоційшенс фор дін Адвентсмент оф Колорадо Піл" про положення Муринів у політичній свободі нині колосальне передріде, але майже нагіршше за всі часи. Бо, казав він, у теперішніх часах має вартість долар, а не голоси. У зв'язку з тим він представляв, що Мурини може спасти в Америці тільки сильна економічна організація.

Інакше, говорив Шуйлер, Мурин падатиме завжди жертвою бички капіталістів.

НОВІ ДОСЛІДИ УКРАЇНСЬКОГО ВЧЕНОГО.

Відомий український учений, колишній професор філії української гімназії та професор українського університету у Львові, Степан Балей, під цей час професор варшавського університету, розпочав на дніх при допомозі асистентів психологічні дослідження в міському звіринці у Варшаві.

Проф. Балей належить сьогодні до найвизначніших знавців психології, а його численні статті, розкинені по наукових журналах або видані особистими творами (напр., "Психологія" Р. "Львівка" або Ч. 3 в творів Шевченка), здавали йому заслужену славу.

АРЕШТУВАЛИ ВЕЛИКОГО КУПЦЯ.

Черновецька поліція арештувала купця-гуртвника Марковича, що мав свій склад кави, чаю та інших колоніальних товарів про вул. Стефана. Марковича заарештував поліція, що його складу вкрали товари вартості пів мільона левів. Поліція ствердила, що "крадіж" закінчив сам Маркович, щоб отримати премію за забезпечення у висоті пів мільона. Звісна річ, товар трудно продати згодом за гогику, а гогику треба. Маркович відпекнувся від усього й каже, що він був підчас влому у Романи. Але поліція ствердила, що критичної ночі він був до 12 годин в Чернівцях.

СВЯТОЧНИЙ ЗАКЛАД.

В Парижі підчас свят річниця Гене Гене заарештували, що виле 12 склянок "аперитиву" (напиток, який на заході поїти перед їдою, щоб загострити апетит). Випив і шасливий пішов до дому. По дорозі зайшов іще до одного трактиру й тут, чомусь відрадували, випив тринадцять склянок. А далше став їсти сирі бекфити, які ніс до хати. І не докінчив — упав мертвою.

ТАНЕЧНИЦЯ ЗАСТРИЛА СІНА ЛЬВІВСЬКОГО РЕСТАВРАТОРА.

У Ніцці застріляла танецниця Ада Козловська Фреда Ценгута, сина відомого львівського реставратора. Молодий Ценгута любився в Козловський та вихваляв з нею до Парижа та Ніцці, де обоє вступали в таємні браха. Та з причини економічної кризи їм жалкош чимраз гірше. Батько написав сину, що може повернутися до Львова, однак без Козловської. Коли молодий Ценгута рішився на це та став готувати до від'їзду, Козловська застріляла його трома революційними стрілами.

НЕМА СПОКОЮ В ІНДІ.

Не зважаючи на всі заходи влади, поліції й війська, кавіа бійка між магометанами та індіанцями на вулицях міста тоїтяться далі. Вбивства, підпал, погроми й грабунки тривають далі. Дотепер заклали в рахунок, що в міжусобиці бійці вже загинули 70 осіб, а понад 900 тяжко пошкоджені.

ГАРАКІРІ ПОЛЬСЬКОГО ПОЧТОВЦЯ.

У Варшаві розпорів собі бритого голову почтовець Шиманський. Шиманського відправили тому, що вкрав багато марок.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ В ДЖЕРСІ СІТІ, Н. Д. Ж. ОТСИМ ПРОСИТЬСЯ ВСІХ ПРЕДСТАВНИКІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ ПРИЙТИ НА

ЗБОРИ В СПРАВІ ЗЛУКИ ВІДДІЛІВ

В НЕДІЛЮ, ДНІ 22-ГО ТРАВНЯ (МАЙ) 1932 РОКУ в години 3-її години

В ДОМІ УКР. НАРОД. СОЮЗУ, 83 ГРЕНД СТІТ.

На збори урядників відділів дня 24 квітня призначено злуку відділів корисною і пожежодано та припоручено кожному відділові вибрати по двох уповноважених представників, котрі мають зійтись на наради 22 травня. Коли у котрим відділі таких відпоручників не вибрано, то проситься урядників прийти на ці збори.

ЗА ТИМЧАСОВИЙ КОМІТЕТ:

Ст. Гаванний, предс.; Мих. Баран, секр.

ЧИСЛО УМОВО-НЕДУЖИХ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ.

Міжнародна статистика умово-недужих виказує, що по світовій війні число умово-недужих збільшується. В Англії за 1930 р. на 1,000 мешканців припадало 4 умово-недужих, у Шкоції — 4.50, в Ірландії 6.60, у Німеччині — 3.70, в Чехії 3.50. В Чехії темпо приросту умово-недужих представляється ось так: у 1919 р. в лічницях було 11,401 осіб, у 1922 р. 14,756, у 1925 р. 17,849, у 1928 р. 21,249, у 1930 р. 24,380. Головні причини недуги: швидко темпо сучасного життя, алкоголь і венеричні недуги.

БОЛЬШЕВІЗАЦІЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В РУМУНІ.

І церкву в Румунії не оставили невинними політичні румунські партії в спокою. І тут завели політику зі всім зсудити, зі всією неправдою, з підбурюванням мас, із взаїмними наклепами, як це вже відбулось в наших старотурецьких звичах.

Церква могла би відіграти роль морального захисту від російського зиспуста. Нарід, якому не останется нічого святого, згори засуджений на цілковиту загалу; не тільки на моральну гинь, але й на фізичне знищення.

При останніх виборах до епархіальних рад діяв в цілій Румунії всім надужиття, корупція, підпалкування, записання. Влада, шоправда, заборонила відвадним собі урядам вмішуватися в церковні вибори. Але всю залу роботу зробили політичні партії. В одній епархії, в Римніку, вибрано до епархіальної ради навік нехрещеного, кажуть, Цигана.

Отрічені таким поступками люди, здеміонували. Так зробив колишній міністер і тепер голова нац. пар. партії Мігалаке та проф. Академії Ник. Попеску в епархіальній раді букарештської архієпархії, де під оком самого патріарха при виборі комісії діяв несправедливості й насильства, й де анальовано вибір Октавіана Гоґи. — ("Сас").

ЗГОРІЛО 48 ГОСПОДАРСТВ.

У хаті Михайла Бабія в Заваді (Пов. Катув) пожежа пожела, яка знищила вісім господарств на сусідній білині. Згоріло 48 хат, 31 стаєн і 38 стодол, лінійний жилий та деревний, збіжжя і т. д. Пошкодженох загалом є 65 родин.

ПОВІВ ЕКЗКУТОРА.

Вейнерс Лейвор у Львові живив на землі й повів новітньою екзекютора М. Галушку, котрий прийшов до скелету передрести судову екзекюцію.

СОВІТСЬКІ ДЕЗЕРТИРИ В ТЯГНІ.

Сотні пограничників у Тягні (Бесарабія) передали двох совітських воїнів, що дезертували на дніх з Тирасполлю. Один з них, Яків Герашенко, служив при 64 курні машинівих крісів у Тирасполі, а другий, Казимир Серпенко, служив при 115 піхотним полку в Одесі. Останній забрав з собою жінку й двоє дітей.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ЗНИЖИЛА ЧАС ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

З праги доносять: Рада міністрів ухвалила закон, на основі котрого знизується час військової служби з 18 на 14 місяців.

18-ЛІТНІЙ СТАРЕЦЬ, ШЕ Й ГОРБАТИЙ.

У Відні в одному готелі проживав горбатий старець, адвокат д-р Оттокар Клінгер з Брук. На виду поважний, з сивою бородою, синім густим волоссям. Оного дня готельєвий служачий замітив, що "адвокат", загорнений у вкраденій у портієрового сина плаш, ходять і зазирає до чужих кімнат. Повідомив поліцію, яка арештувала "адвоката", і виявилось, що це є 18-літній Іван Тайхман, безробітний скляр, відомий виником (гохшталькер), який мінуволі всім снідів 2 місяці в тюрмі за обман. Його арештували. За час своєї побути в готелі він встиг украсти в одній берлінській співацькій готиниці, брилянтювий перстень і ціну браслетку.

РОЗЦІВ ТАЙНОГО ГОРІВЧАНОГО ПРОМИСЛУ.

На терені скарбового уряду в Бродях викрили в 1928 р. три тайні горальні, в 1929 вісім, в 1930 десять, а в 1931 — 140. В цьому році розвіт тайного горічяного промислу дає вже в головокружжю темпо, бо в перших трох місяцях викрили аж 244 тайні горальні. На думку контрольних органів державних монополій тайне горальництво зменшилось в літніх місяцях, коли населення заняте пильними роботами.

РОЗВІЗАННЯ СОКОЛІВ.

Боріщівське староство чогось то дуже заважає на українських Соколіх. Останню розвазало "Соколі" в Циганів за те, будучи вони не робили, але не мали відповідних прикладів та будувати в дні 1 листопада м. р. урядова намірнула за політиків українських, яких екзекюра М. Галушка, котрий прийшов до скелету передрести судову екзекюцію.

ПРИГОТУВАННЯ ДО ВІЙНИ В РОСІЇ

ЗАПЕРЕЧУЮТЬ МОБІЛІЗАЦІЮ, АЛЕ ПРИГОТУВЛЯЮТЬСЯ.

МОСКВА. — Урядові Органи заперечують, будучи Росія приготує війну, але заграничні обсерваторії стверджують однодушно, що рівночасно всюди слідно горять приготування до неї.

Вся Росія говорить про війну. Вся атмосфера повна балакою про військове приготування. Приготування до війни студентів, навіть дітей народних шкіл. Товариство для авіації та інші "приватні" агенції вчать, як уживати крісів, бомб та газових масок.

У газетях появлялись вже кілька разів натяки, що будиному Америка буде помагати Росії на випадок війни з Японією.

У Японії теж діються події, які можуть мати зв'язок тільки з можливою війною. Люди думають так багато про війну, що похоронного прем'єра Інука не викликав найменшого зацікавлення й вся публіка була на цьому похороні без чуття. Мілітарна партія підносить уже голову в парламенті, домагаючись піднесення податків від великих маєтків та віддання під контроль армії великих промислів.

ЕРІО НЕ БУДЕ ЗАВОДИТИ НІЯКИХ НОВОСТЕЙ У ПОЛІТИЦІ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. — Едвард Еріо, новий французький політичний провідник, дав до розуміння, що він не думав заводити ніяких змін у політиці Франції. Він далі стоїть на тому самому становищі щодо воєнних довгів, репарцій та зброєння, на якому стоїв французький уряд за його попередника Тардіє.

НАПРУЖЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Заява Еріота та відкинення Францією німецької пропозиції щодо розроблення викликали в Німеччині пригноблююче враження. Газети пишуть, що Франція хоче довести Німеччину до розпуки.

Все це вважають водою на млин Гітлера. Тимчасом Гітлер далі займає вижидачне становище. Він заявив, що його партія не буде брати участі в формуванні нового уряду в Прусії.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОТИ ЕСПАНСЬКОЇ РЕПУБЛІКИ.

МАДРИД. — Еспанський уряд розкрив новий заговор еспанських комуністів проти еспанської республіки. За один день арештував 320 большевистів та відкрив коло 700 бомб, 500 фунтів динаміту й більше число карабінів Мавзера.

ФІНЛЯНДСЬКА АРМІЯ ПРОТИ МАСОНІВ.

ГЕЛЬСІНГІФОРС. — Союз фінляндських офіцерів домагається від уряду заторжнити офіційно приступати до організації масонів. За причину подають вони, що масони є тайна організація та що кандидат, який хоче приступити до тої організації, обіцяє під присягою слухати рішення уряду організації, хоч не знає згори, якого роду будуть ці прикази.

НОВА ПАЛСЬКА ЕНЦИКЛІКА.

ВАТИКАН. — Папа римський видав нову енцикліку. Говорить вона про теперішню кризу світа. Причини її бачить вона в нагромадженню богатства у руках малої горстки людей, в крайнім націоналізмі народів, в маніпуляції ринків та в занепаді моралі.

Енцикліка стоїть на становищі, що світ так довго не вийде з кризи, як довго люди не примуть у життя моральні засади. Папа закликає вірних своїй церкві злучитися для молитви й покути, бо це єдина зарада на світову кризу.

АМЕРИКАНЦІ БУДУЮТЬ ХМАРОДЕР, РУМУНСЬКІ ГЕНЕРАЛИ ПРОТЕСТУЮТЬ.

БУКАРЕШТ. — Кілька місяців тому американське телефонічне підприємство почало ставити в столиці Румунії хмародер. Камінями мала стати в самому центрі міста та містити всі канцелярії, потрібні для ведення телефонічного підприємства. Будова поступала скоро й за кілька місяців мала бути закінчена. Та як їм доведено до мовоюни висоти, румунська команда армії нагло заперотувала проти дальшого ведення будови, подаючи за причину огляди військовості. Кажуть генерали, що якби так уряд дав викінчити хмародер у середині столиці Букарешту, то це було би получене з великою небезпечною для міста й уряду на випадок війни. Мовляв, тоді ворожі літаки й артилерія могли би легко стріляти в цей будинок.

Американці вперлись викінчити будинок та не хочуть задержувати будови. Тепер румунська преса веде завазяті кампанія проти Американців, а за своїх генералів.

— Суддя спитав:
— Чи придуcaєте до кар-
го поcтуповання, і яке ж
вiдшкодування?
— Нї! — cвідок вiдповiв рiч-
ко з нaтиском. — Вiд-
шкодування не жадаю.
— Суддя гадав, що cвідок не
зрозумiв слiв „карне поcтупо-
вання“, отже cпитав ще раз,
випиcуючи йому питання:
— Чи хочете, щобо Файта
удили на кримiнал за те,
вiн вaс ошaхурував і наро-
вiв такі кошти? Чи хоче-
щоби його асудили вiд-
вaм тi грошi, якi вiн вiд-
вiмняв і якi вiн через
го, втратив?
— Нї! — cвідок вiдповiв ще
уцiше.
— А то чому? — суддя cпи-
тав.
— Суддя пiдiняв, звернуvс
торону Файта, що cидiв
обачи і пригноблений, і в
вiс голосом:
— Бо я хочу, щоби за тi грошi
Файт взяв вiд мене, вiн
вiв це, до того зобов'язав-
ся. Хочу, щоби випроце-
в менi мої cвiнi?
— А як вiн пiде на пару лiг
кримiналу?
— Хоч пiде, то не до смертi.
Тi тi cвiнi, випроце, як
це є кримiнал!
— Нїт нї cвиней не випроце-
в, лї коштiв не звернуv.
Вiдшкодувiть тiжкої звини
зрубування оковито, не
рицало. Просто з виницi
сли його на цвинтар.

